

OVERDENKING

Toen je jong was deed je zelf je gordel om en ging je waarheen je wilde, maar wanneer je oud wordt zal een ander je hand grijpen, je je gordel omdoen en je brengen waar je niet naar toe wilt.

Woorden van Jezus, gericht tot Petrus, nadat hem drie maal gevraagd is of hij Jezus liefheeft. Bij de voorbereiding van deze dienst met het oog op de kinderkring hadden we het over het herhalen van deze vraag tot drie keer toe. Waarom is één keer niet genoeg, werd er opgemerkt. Als een kind iets verkeerd heeft gedaan, dan moet één keer sorry toch genoeg zijn? Door die vraag steeds maar weer te herhalen lijkt het alsof er getwijfeld wordt aan het antwoord. Petrus wordt er dan ook verdrietig van.

Natuurlijk wordt met het drie keer stellen van de vraag verwezen naar de drie keer dat Petrus zei, in de nacht toen Jezus gevangen werd: 'Ik ken die man niet'. Het is bijna niet te verdragen dat er zo lang stil wordt gestaan bij die verschrikkelijke nacht en bij hoe Petrus zich toen opstelde. Als het gaat over ergens heen gebracht worden waar je niet naar toe wilt, nou dan is het voor Petrus die nacht wel. Hij wil er liever nooit weer aan denken.

Je hebt van die momenten die je het liefst voorgoed uit je geheugen zou wissen. Momenten waarop je niet diegene was die je graag had willen zijn. Sterk, zeker van jezelf, betrouwbaar, verdraagzaam. Momenten die voelen als diepe mislukking. Dingen die je gezegd hebt die je zo nooit had willen zeggen. Als je eraan terugdenkt, schaamt je je zo. Was ik dat? Je zou er het liefst nooit meer aan denken. Maar gek genoeg poppen die momenten juist altijd weer op. Je vergeet ze nooit weer. Je kunt je handen weer voor je gezicht slaan op het moment dat ze bovenkomen.

Het kan onbarmhartig lijken van Jezus om zo lang stil te blijven staan bij het meest pijnlijke en beschamende moment in het leven van Petrus. Maar in werkelijkheid getuigt het denk ik juist van een diepe barmhartigheid. De naam van deze zondag. Misericordia Dei. De barmhartigheid van God. Die gaat de confrontatie met schuld, falen en schaamte niet uit de weg en dekt het niet toe. Maar helpt je er doorheen.

Jezus doet dit niet voor zichzelf, om het er nog eens goed in te wrijven. Hij doet het voor Petrus, zodat die verder kan met zijn leven. Als Petrus voortaan terug zal denken aan die verschrikkelijke nacht dat hij zei dat Jezus een vreemde voor hem was, dat er maximale afstand was tussen hen, zal dat voortaan nooit meer kunnen zonder dan ook te denken aan deze morgen, dat Jezus bij hem was in het terughalen van de gebeurtenissen nacht en hem niet alleen liet met die herinnering aan zijn falen, maar daarin naast hem stond.

En Jezus geeft hem een opdracht: weid mijn lammeren, hoed mijn schapen. Ook dat gebeurt tot drie keer toe. Iemand een opdracht geven is hem vertrouwen schenken. En de opdracht die Simon hier krijgt, -Jezus spreekt hem hier steeds aan als Simon-, is om anderen dezelfde barmhartigheid te bewijzen als die hij zelf hier ondervindt.

Die anderen zijn mensen zoals hij, van wie het leven ook vaak genoeg een andere kant opgaat dan zij zelf graag hadden gewild, die ook dingen kunnen doen waar ze zich later diep voor schamen, die in het leven geconfronteerd worden met onmacht, falen en schuld. Simon die dacht dat zijn eigen goede wil en ijver en enthousiasme genoeg was om op te varen, en dat hij altijd precies daar uit zou komen waar hij zelf naar toe wilde, Simon die zo graag voorop liep, die zich wilde onderscheiden, Simon kan pas zijn ware roeping vinden, kan pas Petrus worden, rots en steunpunt, als hij solidair wordt met anderen. En daarvoor moet hij zichzelf tegen komen.

Nog even zien we hem in zijn oude reflex schieten als hij Jezus die vraag stelt over zijn medeleerling: wat gaat er eigenlijk met hem gebeuren? Alsof er weer iets de kop opsteekt van wedijver, je meten aan de ander, jezelf willen bewijzen door je met de ander te vergelijken, -met alle onrust en spanning, afgunst en onzekerheid van dien. Voor jou is het niet van belang wat er met hem gebeurt, is de reactie van Jezus. Hij heeft zijn eigen weg. Focus jij je op jouw roeping. En dat is mij volgen. Vergelijk je niet met een ander, maar richt je op wat jou te doen staat, wat jij hebt te leren.

Annie Hasker, met wie ik samen van te voren naar deze dienst gekeken heb, stuurde mij bij deze passage het volgende verhaal. Het is een joodse vertelling, die gaat over de menselijke neiging om onszelf te vergelijken met de ander.

Een oude rabbi nam een zich altijd maar met anderen vergelijkende jongere collega op een avond mee zijn tuin in.

Het was volle maan en het licht scheen op de bomen in de tuin.

De oude rabbi zei: "Kijk deze twee bomen hier. Die ene grote en die kleine ernaast, die nu in volle bloei staat. Al jaren staan ze naast elkaar en nog nooit heeft dat problemen gegeven. Nog nooit heb ik in deze tuin iets over minderwaardigheid gehoord. Waarom niet?"

De jongere rabbi verzonk in gedachten en zei toen: "Omdat ze zichzelf niet met elkaar vergelijken." Waarop de oudere antwoordde: "Je kent dus het antwoord. Ook kleine bomen bloeien prachtig als ze zich niet steeds met anderen vergelijken."

Jezelf met een ander vergelijken is jezelf afmeten aan die ander. En jezelf dan afvragen: waarom ben ik niet meer zoals hij of zij, waarom heb ik niet dat wat die ander heeft? Dat is niet helpend. Je kunt jezelf ook vergelijken met een eerdere versie van jezelf, of een meer ideale versie, met jezelf zoals je vindt dat je zou moeten zijn. En jezelf vragen stellen als: waarom kan ik nu niet meer wat ik vroeger allemaal nog wel kon? Je kunt jezelf geweld aandoen door wat je lastig vindt van jezelf te onderdrukken, er onder te houden en je kunt jezelf dwingen een ander te zijn dan die je werkelijk bent. Ook dat is niet helpend en brengt je niet tot bloei.

Vroeg of laat kom je jezelf dan tegen. Zoals Petrus zichzelf tegen is gekomen. Die confrontatie is heftig. Het is erop of eronder. Je wordt gesnoeid, zoals die wilg van psalm 1. En snoeien doet pijn. Maar wie nooit gesnoeid wordt zal niet bloeien, maar doodbloeden. Deze wilg is geworteld in Gods liefde, in de misericordia Dei. En daardoor kan ze ook weer uitlopen. Rauw en eerlijk leven, reikend naar het licht.

